

ŹRÓDŁA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO PUBLICZNEGO wprowadzenie

Marta Statkiewicz

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytet Wrocławski

źródła prawa

źródła prawa
międzynarodowego

The diagram consists of two gray circles connected by a horizontal line. The left circle contains the text 'źródła prawa międzynarodowego' and the right circle contains the text 'źródła zobowiązań międzynarodowych'.

źródła zobowiązań
międzynarodowych

art. 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości

1. Trybunał, którego zadaniem jest orzekać na podstawie prawa międzynarodowego w sporach, które będą mu przekazane, będzie stosował:
  - a) konwencje międzynarodowe, bądź ogólne, bądź specjalne, ustalające reguły, wyraźnie uznane przez państwa spór wiodące;
  - b) zwyczaj międzynarodowy, jako dowód istnienia powszechnej praktyki, przyjętej jako prawo;
  - c) zasady ogólne prawa, uznane przez narody cywilizowane;
  - d) z zastrzeżeniem postanowień art. 59 , wyroki sądowe tudzież zdania najznakomitszych znawców prawa publicznego różnych narodów, jako środek pomocniczy do stwierdzania przepisów prawnych.
2. Postanowienie niniejsze nie stanowi przeszkody, aby Trybunał mógł orzekać *ex aequo et bono*, o ile strony na to zgadzają się.

art. 38 Statut Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej

Trybunał stosuje:

- 1) Konwencje międzynarodowe, czy to ogólne, czy specjalne, ustalające reguły uznane: wyraźnie przez Państwa, pozostające w sporze;
- 2) Zwyczaj międzynarodowy, jako dowód praktyki ogól nie przyjętej jako prawo;
- 3) Ogólne zasady prawa, uznane przez narody cywilizowane;
- 4) Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 59, uchwały sądowe i doktryna publicystów najbardziej wykwalifikowanych, jako środek pomocniczy do określenia zasad prawnych.

Postanowienie niniejsze nie narusza w niczym zdolności Trybunału, o ile strony na to się zgadzają, do orzekania *ex aequo et bono*.

art. 21 Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego

1. Trybunał stosuje:

- a) w pierwszej kolejności niniejszy Statut, elementy definicji zbrodni, reguły procesowe i dowodowe;
- b) w drugiej kolejności, odpowiednie traktaty oraz zasady i reguły prawa międzynarodowego, łącznie z uznanymi zasadami międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych;
- c) w razie braku (a) i (b) - ogólne zasady prawa wyinterpretowane przez Trybunał z praw krajowych różnych systemów prawnych świata, a we właściwych przypadkach - włącznie z prawem krajowym Państw, które same wykonywałyby jurysdykcję w stosunku do danej zbrodni, o ile zasady te nie są niezgodne z niniejszym Statutem, prawem międzynarodowym i uznanymi przez społeczność międzynarodową normami i standardami.

2. Trybunał może stosować zasady i reguły zgodnie z ich interpretacją zawartą w poprzednich orzeczeniach.

3. Stosowanie i interpretacja prawa na podstawie niniejszego artykułu muszą być zgodne z uznanymi przez społeczność międzynarodową prawami człowieka i pozbawione jakiegokolwiek negatywnego różnicowania opartego na podstawach takich jak płeć (*gender*) w rozumieniu artykułu 7 ustęp 3, wiek, rasa, kolor skóry, język, religia lub wierzenia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe, etniczne lub społeczne, majątek, urodzenie lub inny status.

art. 293 Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza

1. Sąd lub trybunał arbitrażowy właściwy zgodnie z niniejszym rozdziałem stosuje niniejszą konwencję i inne normy prawa międzynarodowego, które nie są sprzeczne z niniejszą konwencją.
2. Postanowienia ustępu 1 pozostaje bez uszczerbku dla uprawnienia sądu lub trybunału arbitrażowego właściwego zgodnie z niniejszym rozdziałem do rozstrzygnięcia sporu *ex aequo et bono*, jeżeli strony wyrażają na to zgodę.

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

akty
jednostronne
państw

umowy

doktryna

wiążące decyzje
organizacji
międzynarodowy

decyzje
sądowe*

zasady ogólne
prawa uznane
przez narody
cywilizowane

zwyczaje

akty jednostronne państw

1. **PROTEST** (wyraźny)– akt, którym państwo wyraża swój zamiar nieuważania konkretnej sytuacji, roszczenia lub postępowania za zgodne z prawem, bądź też rodzące dlań skutki prawne
2. **UZNANIE** (czynności lub postępowania) – akt, którym państwo stwierdza istnienie pewnych faktów i ich skuteczności wobec siebie
skutkiem uznania jest, że państwo uznające nie może skutecznie podważać tego, co wcześniej skutecznie uznało
3. **ZRZECZENIE** (wyraźne)– akt, na podstawie którego państwo w jasny sposób rezygnuje z dotychczas przysługujących mu praw (roszczeń)
4. **NOTYFIKACJA**- akt na podstawie którego państwo zawiadamia innych uczestników społeczności międzynarodowej o określonych, podejmowanych przez siebie działaniach
skutek notyfikacji państwo powiadomione nie może już usprawiedliwiać swych działań brakiem wiedzy i podnosić zarzutów wobec państwa notyfikującego
5. **PRZYRZECZENIE/GWARANCJA** – akt, na podstawie którego państwo zobowiązuje się zachowywać w określony sposób w przyszłości
tworzy nowe zobowiązanie jednego państwa w stosunku do drugiego państwa

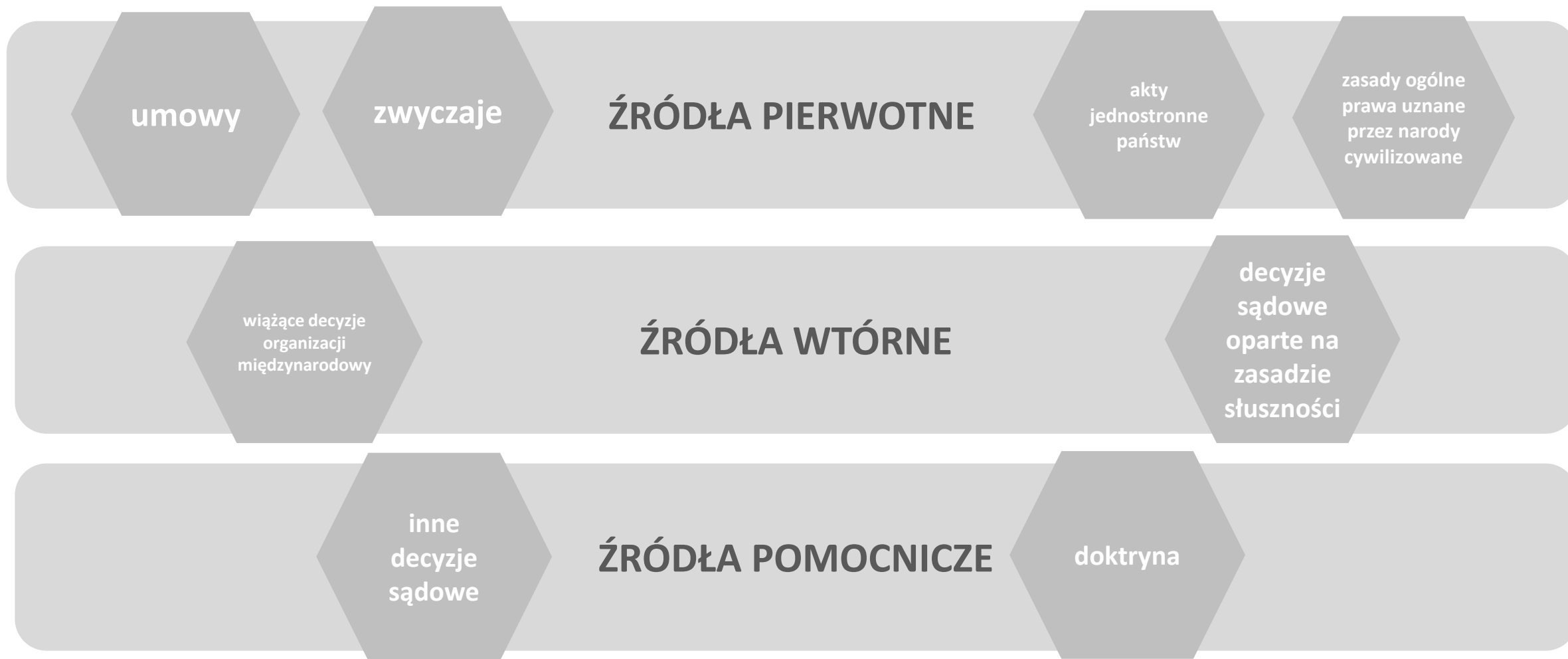
hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

ŹRÓDŁA PIERWOTNE

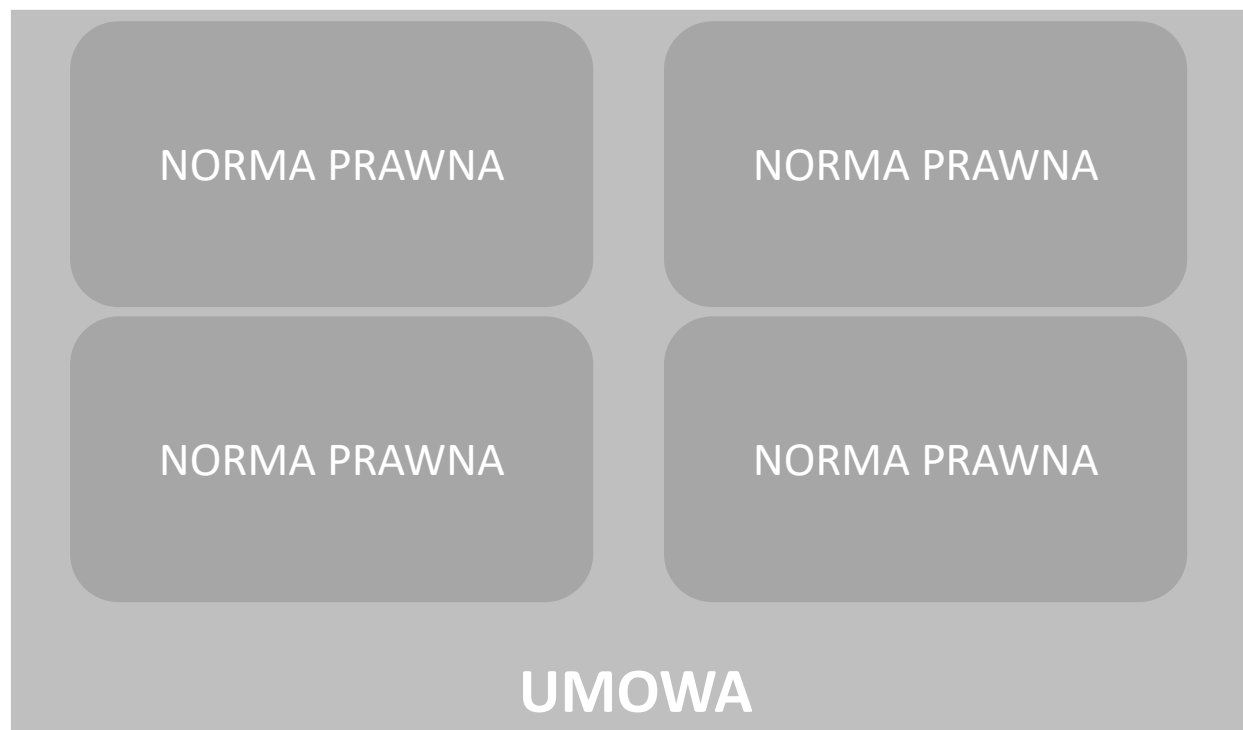
ŹRÓDŁA WTÓRNE

ŹRÓDŁA POMOCNICZE

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

- I. **Ius cogens / normy bezwzględnie obowiązujące**

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

I. **Ius cogens / normy bezwzględnie obowiązujące**

art. 53 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów

Traktat jest nieważny, jeżeli w chwili jego zawarcia jest sprzeczny z imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego.

W rozumieniu niniejszej konwencji imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego jest norma przyjęta i uznana przez międzynarodową społeczność państw jako całość za normę, od której żadne odstępstwo nie jest dozwolone i która może być zmieniona jedynie przez późniejszą normę postępowania prawa międzynarodowego o tym samym charakterze.

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

I. *Ius cogens* / normy bezwzględnie obowiązujące

- Zakaz groźby lub użycia siły zbrojnej
- Zakaz ludobójstwa
- Zakaz tortur
- Zakaz niewolnictwa
- Zakaz segregacji rasowej

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

II. obowiązki wynikające z Karty Narodów Zjednoczonych

hierarchia źródeł prawa międzynarodowego publicznego

II. obowiązki wynikające z Karty Narodów Zjednoczonych

art. 103 Karty Narodów Zjednoczonych

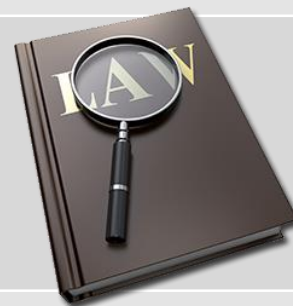
W razie sprzeczności pomiędzy obowiązkami członków Narodów Zjednoczonych, wynikających z niniejszej Karty, a ich obowiązkami wynikającymi z jakiegoś innego porozumienia międzynarodowego, pierwszeństwo będą miały ich obowiązki wynikające z niniejszej Karty.

pomocnicze źródła prawa międzynarodowego publicznego

pomocnicze źródła prawa międzynarodowego publicznego

decyzje sądowe

doktryna